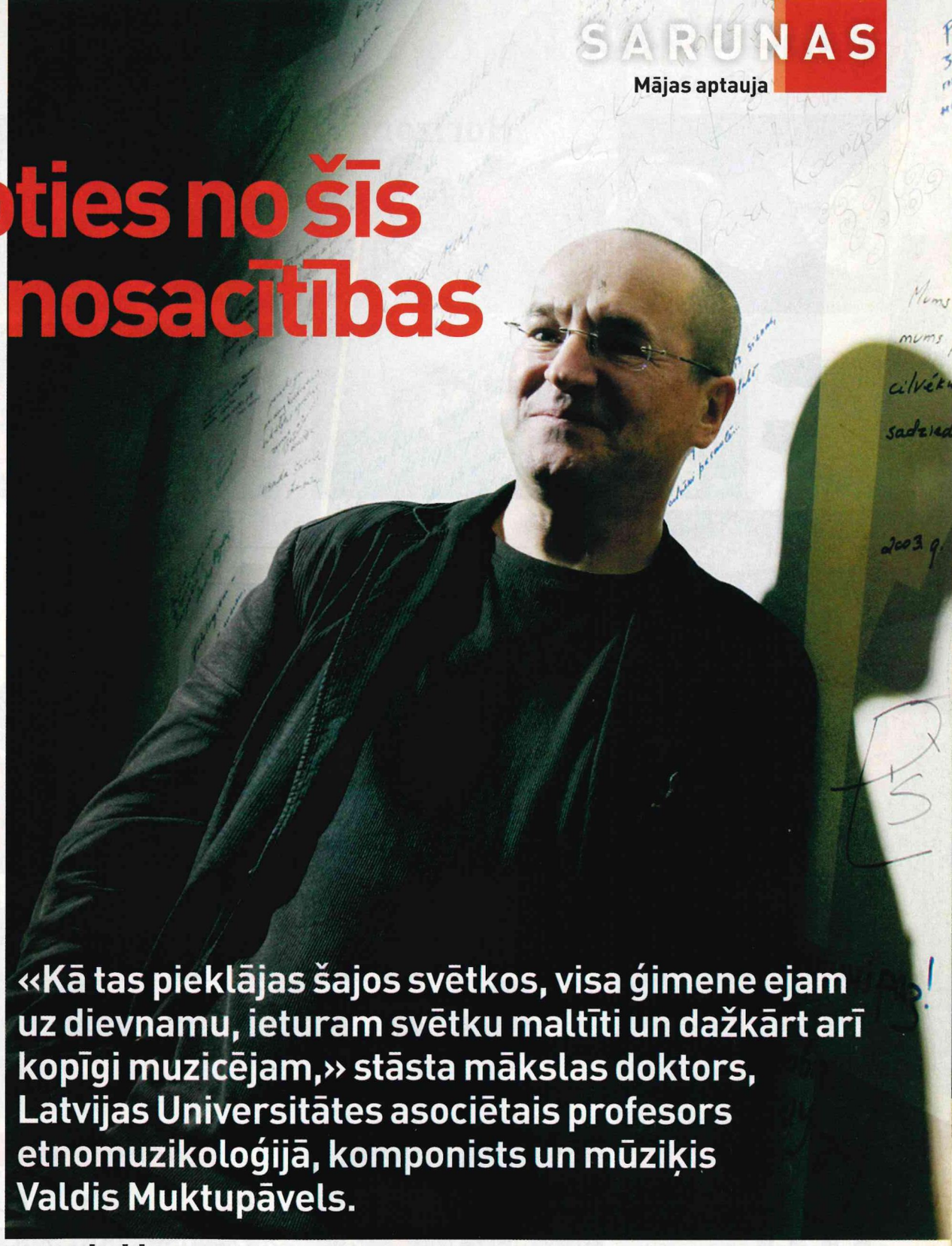
Māra LAPSA
Foto: Rūta KALMUKA, f64

Atbrīvoties no šīs zemes nosacītības

«Kā tas pieklājas šajos svētkos, visa ģimene ejam uz dievnamu, ieturam svētku maltīti un dažkārt arī kopīgi muzicējam,» stāsta mākslas doktors, Latvijas Universitātes asociētais profesors etnomuzikoloģijā, komponists un mūziķis Valdis Muktupāvels.

NEPAZAUDĒT BŪTĪBU. «Ziemassvētku vakarā mēģinām norobežoties no problēmām un nebūšanām, neielaist tās savās mājās, lai nepazaudētu šo svētku dziļāko būtību,» uzsver mākslas doktors, etnomuzikologs un komponists Valdis Muktupāvels

– Īsti Ziemassvētki man būtu iespējami, ja adventes laiku varētu pavadīt mierīgākā ritmā un noskaņās. Bet decembris man ir saspringts, viens no trakākajiem periodiem darbā, jo universitātē sākas un turpinās dažādu gada atskaišu rakstīšana, formalitāšu kārtošana, ir arī ziemas sesija, eksāmeni, ieskaites. Būdams sabiedriski aktīvs cilvēks, esmu vairākās organizācijās, kas pirms Ziemassvētkiem rīko *eglītes*, uz kurām eju, jo tā ir cieņas izrādīšana tiem, ar kuriem esmu saistīts. Līdz ar to jau pirms Ziemassvētkiem pulveris zināmā mērā ir izšauts.

Mājās Ziemassvētku vakarā mēģinām norobežoties no problēmām un nebūšanām. Cenšamies arī neiekrist apdāvināšanās bumā, cits citam sarūpējam kaut ko simbolisku. Tirgotāji Ziemassvētkus ir padarījuši par komerciāli ļoti izdevīgu pasākumu, tāpēc cilvēkiem ir jāiztur pamatīgs spiediens, jo tiekam mudināti izdot naudu, pirkt un pirkt. Pakļaujoties šim spiedienam, bieži vien cilvēki kļūst nevis laimīgāki, bet iekrīt vēl lielākā stresā un nav laika padomāt par kaut ko lielāku. Dāvanām ir jābūt, bet tādām, kas palīdz kaut vai drusku izrauties no ikdienības. Nenovērtējama dāvana noteikti ir arī kāds darbiņš, ko Ziemassvētkos izdari otra labā.

Kopš bērni paaugušies, mēs vairs nenesam mājās egli, tikai kādu egles zaru, jo negribam atbalstīt egļu iznīcināšanu Ziemassvētku laikā. Tūkstošiem kociņu tiek nocirsti, lai pēc pāris nedēļām nonāktu gružkastē. Tas ir skumji.

Kā tas pieklājas šajos svētkos, visa ģimene ejam uz dievnamu, ieturam svētku maltīti un dažkārt arī kopīgi muzicējam. Pagājušajos Ziemassvētkos ar sievu Rūtu nolēmām izmēģināt, kā skan tibetiešu zvani, kurus atvedām no Indijas. Mums piebiedrojās jaunākā meita Rasa. Tā bija intuitīva muzicēšana, kur nebija nekādu rāmju. Mēģinājām sajust cits citu, maksimāli atbrīvoties no šīs zemes nosacītības un ļauties skaņai, lai tā kaut kur nes.

Ja par bērnības Ziemassvētkiem, atceros, kādi tie bija Līvānos, kur dzīvojām kopā ar vecmāmiņu un vecmāmiņas māsu. Viņas bija katolietes, tāpēc māju rotāja atbilstoši kristīgajām tradīcijām. Imitējot Jēzus dzimšanas ainu kūtiņā, virtuvē uz galda bija uzlikts siens, tam pāri pārklāts balts galdauts, bet uz tā – tradicionāli Ziemassvētku ēdieni. Vecmāmiņas māsa pasniedza dievmaizīti. Tās tādas stabilas bērnības atmiņas.

Sešdesmito gadu beigās Latgalē gāja arī čigānos. Saģērbāmies, sataisījāmies un gājām no vienas kaimiņu mājas uz nākamo. Bija līksmi, valdīja kopības izjūta. ■

PATIESIE stāsti
Žurnāls Sieviete
Lielo interviju lasi jaunākajā numurā